

ULOGA I ZNAČAJ JEZIKA U OCUVANJU IDENTITETA NARODA

Moram da istaknem da je ovo zaista prikladna tema i za neki širi simpozijum, ali ja ću pokušati da dam neka svoja lična iskustva i razmišljanja povodom ovog pitanja.

Razmišljajući kako da počnem da pišem ovu priču da bi me svi razumjeli, odlučih da pišem prosto i jednostavno, da govorim jezikom koji svi razumiju, a što je i tema današnjeg sastanka.

Kroz ovih zadnjih dvanaest godina vidio sam dva lica ove dijaspore. Prvo, koje pokazuje nemoć i pokušaj da se vrati staroj tradiciji i svom indentitetu i drugo, koje vodi ka lutanju i odricanju od svoje tradicije i kulture. Mišljenja sam da dijaspora nije još našla sebe. Počecu s mojim nekim doživljajima.

Prije nekoliko godina bio sam prisutan na jednoj našoj zabavnoj večeri.

Atmosfera je odgovarajuća, prisutnost primjerna. Izmješale se sve generacije i svaka traži nešto što je primjerno toj generaciji.

Poslije izvjesnog vremena otišao sam u klozet(zahod) i u foajeu klozeta susreo sam se s grupom mladića. Svi oni razgaovaraju na engleskom. Napuštajući klozet, razmišljo sam kako ima dosta i Engleza na zabavi.

Usput upitah mog kolegu: „Vidi koliko je Engleza večeras s nama, on me je samo pogledao i prosto odgovorio: „To su naši“!

To su bili sve mladići u onim prevrtljivim godinama, kad misle da sve znaju, pa tako i engleski jezik. Maternjim jezikom se teže služe, jer ga i ne znaju.

Drugom prilikom otišao sam na sjelo kod mojih poznanika. Srdačni ljudi, imaju dvoje djece. Tako kroz razgovor, roditelji ističu kako su zadovoljni djecom, kako su dobri studenti i tako dalje. Oni kao i svi drugi roditelji razmišljaju, za njih su njihova djeca najbolja.

Ovaj par vrlo teško se služi engleskim jezikom, vjerovatno kao i drugi koji su razmišljali, šta će nam engleski kad ćemo se sutra vratiti u Bosnu i ako ustreba tu su i djeca.

I tako, iz dana u dan i prođe dvanaest godina. Djeca razgovaraju na engleskom jeziku(jer teško se snalaze s maternjim jezikom), a oni na našem.

Napuštajući ih, osjećao sam se nekako prazno, nije mi bilo jasno kako se oni uopšte sporazumjevaju.

Nedavno dobio sam e-mail od nekih mojih poznanika. Pošto je ovo sada pomodarstvo, kako kažu, ako ne znaš da upotrebljavaš kompjuter, nepismen si. Dobro, nek je to i tako, ali i tu postoje pravila. Sve više pišemo, a sve manje govorimo. Bojim se da uskoro svi ne postanemo mutavi.

Čitam tu poruku koja je pisana na engleskom jeziku i koja nije poslata samo meni, nego i drugim. Svi su oni iz različitih svjetskih govornih područja. Mnogi od njih ne znaju engleski, pa se pitam ko će im prevesti tu poruku. Moram da istaknem da smo svi iz Bosne i Hercegovine.

(Ovdje hoću da napomenem da sam nedavno pročitao da Francuzi hoće da prilagode internet terminologiju svom jeziku, ne zbog toga što su protiv engleskog jezika, već što hoće da zaštite svoj jezik.)

Evo to su primjeri očuvanja našeg identiteta. Očuvanje indentiteta je dugotrajan i stalan proces. On počinje od malih nogu, on je tradicionalan, ali bogami i urođen. Isto kao kad praviš kuću, potreban ti je dobar temelj da bi se ta kuća izgradila, očuvala i prepoznala. Tako ti je i sa indentitetom.

Svako živo biće se radja kao bijeli, čist pergament, pa tako i naša djeca. Šta mi budemo pisali po takvom pergamentu, takva će nam i djeca biti.

Odoj se stvara i prenosi u familji. Klica ljubavi prema jeziku, svojoj tradiciji i uopšte prema kulturi, zasije se u u familiji kao najbitnijoj ćeliji u procesu opstanka jednog organizovanog normalnog društva. Svaki jezik se vrlo lako uči do puberteta i sva djeca brzo upijaju te informacije. Pogrešna su mišljenja da su djeca preopterećena tim da u tom ranom djetinstvu uče svoj maternji jezik. Naprotiv to i jest vrijeme kad se to treba da uradi, jer kasnije sve postaje teže. Kako bi ovi današnji stručnjaci rekli-kako se opslužio kompjuter takve su ti i informacije.

Tačno je da u formiranju jednog bića važna je i sudbina. Svako se rađa sa svojom prirodom, ali isto tako ta priroda će pomoći onima koji su hrabri i usmjeravjau svoju djecu ka boljitku.

Jezik je prva karika u stvaranju i očuvanju vlastitog indentiteta.

Pojedini roditelji se zanose i s ovakvom mišlju i govore:

„Što da ja opterećujem moju djecu s tim da uče sad i taj Bosanski jezik, pored ovog svijetskog jezika, engleskog, pogotovu kad od tog Bosanskog neće imati nikakvu korist!”

Eto, to je sva poenta u našem razmišljanju, materijalna korist. Razmišljajući na ovakav način ne znamo da djecu odvrćamo od jednog pravilnog puta ka odrastanju, osamostaljenju i od njihovog razvojnog puta ka formiranju zdravih ljudskih bića koji sutra neće imati predasuda da kažu: „Mi smo iz Bosne i Hercegovine!”

Očuvanje svog jezika, svoje kulture ne odvrća te od privikavanja životu u novim sredinama, ali ti pomaže da se ne asimiliraš, ne utopiš u novoj sredini, a na taj način čuva te i od fizičkog nestajanja.

Svijest je čudo, neko je ima previše, a neko je ima premalo. Nekad ona ostaje prosto sakrivena. Da bi se jedan identitet sačuvao ili razvijao potrebna je prisutnost svijesti na zavidnom nivou. Mora se razvijati osjećaj pripadnosti, da ti pripadaš nekom ili nećem. Ovdje moram istaknuti da mi kao građani BiH nemamo dovoljno razvijenu svijest pripadnosti našoj državi i to je jedan od osnovnih problema da bi se očuvao indentitet. Kako da izraziš tu svoju pripadnost ako ne znaš maternji jezik?

Prosto rečeno, nikako!

Znajte da svako u svom životu upravlja svojom sviješću i razumom!

Indentitet je kultura cjelokupnog življenja i ona je različita od pojedinca do pojedinica, od familje do familje. To ti je jedan lanac sastavljen od različitih karika, ako samo jedna karika popusti prekida se i lanac. Djeca kao upijaći upijaju sve novo, vrlo lako, a posebno sve ono što je različito od onoga što im se servira u njihovim kućama.

Vrijeme čini svoje, opet se vraćamo na početak gdje smo nekad i bili, na putu prestiža i zavisti. Ne, nije to onaj put prestiža ili zavisti u pozitivnom smislu, čije će dijete bolje govoriti svojim maternjim jezikom, već je to put zavisti i utrke, ko ima više i skuplje.

U ovom svijetu globalizacije gdje se priznaju samo materijalni rezultati, nestaju svi indentiteti.

Poslije familje, drugi koji su zaduženi da upisuju na taj životni pergament su prosvjetni radnici. Oni svojim pravilnim programom trebaju pokušati da nastave ondje gdje su roditelji stali i da zajedno s njima nastave taj put da toj našoj djeci usade svijest pripadnosti kroz učenje svog maternjeg jezika, jer je to jedini način da se sačuva njihov i naš identitet. Svojim trudom i angažovanjem, i svojim inovatorskim i pedagoškim radom trebaju da pokušaju da usade u toj djeci zainteresovanost za ono što uče.

Jest, njihova karika u tom jezičnom lancu je zaista velika i treba takva i da ostane.

U ovakvom načinu organizovanja školstva u dijaspori to je vrlo teško, ali to im ne daje pravo da umanjuju svoju ulogu u formiranju i očuvanju indentiteta kroz njihov odgovarajući pristup ka usmjerenju te najmlađe populacije.

Treća važna karika u očuvanju identiteta je i uloga same države. Ona je ta koja svojim zakonima štiti i prihvata građane iz dijaspora kao svoje. Na taj način omogućava da se ti isti osjećaju da pripadaju toj državi. Ona svojom saradnjom i uspostavljanju odgovarajućih pravnih normi sa državama-domaćinima treba da omogući sve uslove za normalan rad tih škola. Nažalost, to nije slučaj i sada.

Dosad smo govorili o poznavanju jezika kao osnovnog faktora u očuvanju vlastitog identiteta i to je tačno. Naš jezik je dovoljno star i priznavan kroz historiju. Tim jezikom se objašnjavalo i objašnjava da postoji jedna stara kultura, kako bi se reklo od Kulina bana pa dosada. Tim jezikom se tumačilo i tumači da je u toj državi postojao zahod i banja prije mnogih drugih evropskih država. Tim jezikom se tvrdilo i tvrdi da se jelo viljuškom i kašikom mnogo prije negoli drugdje u Evropi. Tim jezikom opisana su 1400 vrsta prelijepih bosanskih jela, tim jezikom su napisana grandiozna književna djela „Na Drini Čuprija” i „Derviš i smrt”. Tim jezikom otpjevana je lijepa Emina i velelepna Hasanaginica. Tim jezikom se govori u filmskim ostvarenjima od „Hanke” do „Ničije zemlje”!

Tim jezikom ispjevan je i taj pusti sevdah.

Šta je sevdah? To ti nije samo ta pusta sevdalinka, to ti je kultura jednog naroda, to ti je identitet jedne države, a koji je stvoren tim velelepim jezikom koja naša pokoljenja moraju da očuvaju.

Svima njima treba objašnjavati značaj jezika na ovaj način i na taj način razbijajući bilo kakav kompleks ako iole postoji. Često smo skloni da kritikujemo nekog drugog za naše neuspjehe, ali za očuvanje svog imena, svoje tradicije, svoje kulture, svog jezika, možemo optuživati samo sebe, jer to pripada samo nama i opet nama.

Poštovani prijatelji:., Zna li koja je riječ najteža? Ona ne izgovorena”!!

Ne dozvolimo da nam djeca budu uskraćena za jedno najveće bogatstvo, da se znaju služiti s maternjim jezikom. Ako je taj jezik već u njihovim genima što sprečavati te gene da progovore. Narodni gen je zaista prebogat iskustvom i ono što narod jednom upamti i zapiše u svojim genima veoma je dugotrajno i vrednije od dijela najvećih pisaca, pa što onda sputavati prirodu da progovori svojim prirodnim jezikom.

Danas se bogatstvo cijeni i prema broju jezika s kojim se služiš, pa što onda ne omogućiti i toj našoj djeci da budu bogata.

Po nekim podacima kojim ja raspolazem naša dijaspora je među najobrazovanijim u svijetu. Ja vjerujem da većina od tih obrazovanih govori našim jezikom i zato ne dozvolimo da nam taj prosjek opada.

Ne radi nas, već radi njih samih da ne bi zaboravili svoj korjen i da znaju da vode porijeklo tamo negdje iz neke Bosne i Hercegovine!

Ja isto tako vjerujem da postoji veliki broj roditelja koji je uspio da usadi u svojoj djeci ljubav prema svom jeziku i da se znaju služiti njim, i na taj način otvaraju im vidike ka drugim poljima važnim za očuvanjem vlastitog JA.

Govorni jezik je živ i brz jezik, katkad i neuhvatljiv, ali toliko topao i bogat da vrlo lako prirasta srcu, on se voli ili ne voli.

Moja poruka na kraju bi bila:., Ostavimo našoj djeci ono što je nama ostavio naš baba i majka, tata i mama, što nam je ostavila majka priroda, jezik kojim ćemo očuvati naš identitet i naše bitisanje!

Tičić Faruk